

Miljöförvaltningen informerar

Farliga kemikalier har minskat

Vi i Sverige ska lösa våra miljöproblem nu och inte lämna över dem till kommande generationer. Därför har vi på miljöförvaltningen jobbat extra mycket med att få er som företagare att minska användningen av de farligaste kemikalierna. Och vi har tillsammans lyckats! Här kan ni läsa om resultatet.

Varför en kartläggning?

Runt millennieskiftet beslutade Sveriges riksdag om 16 miljömål som ska vara uppfyllda till år 2020. Ett av målen handlar om att skapa en giftfri miljö, och där står det bland annat att:

Användningen av särskilt farliga ämnen har så långt som möjligt upphört.

Miljönämnden fick 2011 i uppdrag av kommunstyrelsen att genomföra en kartläggning av industrins användning av särskilt farliga kemikalier inom staden.

Målet med kartläggningen är att användningen av särskilt farliga kemikalier på sikt ska upphöra. Genom att uppmärksamma er som företagare på vilka ämnen ni bör undvika vill vi uppmuntra er till att sluta använda dessa.

Särskilt farliga ämnen – vad är det?

I den europeiska lagstiftningen kring kemikalier, Reach, finns regler för klassificering av kemikalier. Kemikalieinspektionen har utifrån dessa regler tagit fram kriterier för två grupper av ämnen:

Utfasningsämnen har så allvarliga egenskaper att de inte bör användas. Produkter som innehåller utfasningsämnen bör snarast fasas ut.

Prioriterade riskminskningsämnen har egenskaper som gör att användare bör vara extra uppmärksamma. Produkter som innehåller prioriterade riskminskningsämnen bör man byta ut om det är möjligt. Om man inte kan byta ut produkterna, bör man vidta särskilda försiktighetsåtgärder vid hanteringen, för att säkerställa att produkterna inte medför oacceptabla risker.

En annan grupp av särskilt farliga kemikalier är **prioriterade ämnen enligt vattendirektivet**, som finns listade i en bilaga till EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG).

I Prioriteringsguiden kan ni som företagare få hjälp i arbetet med att byta ut produkter. Guiden finns på Kemikalieinspektionens webbplats, kemi.se/prio-start.

Vad gjorde vi?

Vi kontaktade runt 200 tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter och bad er gå igenom era kemiska produkter och redovisa vilka produkter som innehöll ämnen från någon av grupperna ovan. Vi granskade era redovisningar och bad om handlingsplaner för att försöka ersätta produkterna.

Så här svarade ni!

Användningen av produkter med särskilt farliga ämnen skiljer sig så klart mellan olika branscher. Gemensamt för de flesta av er är ändå att ni har tagit frågan på allvar. Många av er har plockat bort produkterna eller tagit fram handlingsplaner.

I vissa branscher är det svårt att byta ut produkter. Exempelvis har lantbrukare en speciell situation, eftersom deras produkter har som funktion att vara giftiga. Läkemedelsforskning är en annan bransch där det ofta är svårt att byta ut produkter.

Inom andra branscher går det betydligt lättare. Ett exempel är fordonstvättar, där det finns många alternativ att välja på, även Svanen-märkta produkter.

Era svar visade att två av tre använder särskilt farliga kemikalier. 67 procent av er använde minst en produkt med särskilt farliga kemikalier. 50 procent av er har gjort eller påbörjat någon form av åtgärd, handlingsplan eller kontinuerligt arbete, för att fasa ut produkterna.

En handlingsplan kan till exempel vara ett formellt dokument med tidplaner, eller ett mail med information om att produkten plockas bort ur användningen och lämnas som farligt avfall. Det viktiga har inte varit formen, utan ambitionen och viljan att välja bättre produkter.

Många av er hade redan bra rutiner för att välja produkter, och bland er som inte tidigare hade reflekterat så mycket över detta har många infört rutiner för att välja produkter med liten miljöpåverkan.

Att arbeta med utfasning kan vara knepigt innan man kommer in i det. En hel del av er tyckte att det var svårt att förstå frågeställningen, och framför allt hur ni skulle göra redovisningen och var ni skulle hitta uppgifterna. Vi kommer att följa upp ert arbete med produktval i vår tillsyn, och vi hjälper er gärna när ni har frågor och funderingar.

Vad händer nu?

Era redovisningar och åtgärder har lett till att användningen av ett stort antal produkter med särskilt farliga ämnen har upphört! Nu är det viktigt att ni fortsätter arbetet, och kontinuerligt tänker på innehållet vid val av kemiska produkter. Självklart finns vi på miljöförvaltningen här som diskussionspartner och bollplank.

Vi jobbar vidare med uppföljningen av era redovisningar och handlingsplaner. Alla har inte fått återkoppling ännu men det ska komma. Ni som inte har tagit fram handlingsplaner eller åtgärder bör göra det.

Vi funderar också vidare på eventuella fortsättningar av arbetet, till exempel riktade insatser mot vissa branscher eller nya informationskampanjer.

Diagram över hur många som använder farliga ämnen och vad ni har gjort för att få bort dem. Siffrorna gäller läget i april 2016. Sedan dess har flera av er arbetat vidare och en del av er har kommit in med åtgärder, som inte finns med i sammanställningen. Siffrorna ger ändå en bra bild av hur läget ser ut.

